

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Отже, казкотерапія здатна допомогти кожному педагогові, котрий захоче дійсно принести користь підростаючому поколінню.

Література:

1. Бібік Н. М. Система формування пізнавальних інтересів молодших школярів / Н. М. Бібік // Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні. 1992–2002. Частина 1 / Академія педагогічної і психологічної наук України. – Харків : «ОБС», 2002. – С. 410–423.
2. Бурчик О. В. Групова казкотерапія в особистісно-орієнтованому вихованні дітей / Е. В. Бурчик // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. – 2005. – № 25. – С.203–205.
3. Живицька Л. В. Підготовка майбутніх вчителів до роботи над казкою в початкових класах / Л. В. Живицька, О. О. Горська // Професійна підготовка вчителів початкових класів в умовах входження України в Європейський освітній простір: збірник Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дрогобич : Просвіт, 2007. – С. 11–18.
4. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Проективная диагностика в сказкотерапии: учебное пособие / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева, Е. А. Тихонова. – СПб. : Речь, 2003. – 203 с.
5. Казкотерапія в роботі з дошкільниками / Л. А. Шик, Г. В. Гаркуша, Л. В. Тур, О. А. Рудик. – Х. : Видавнича група «Основа», 2010. – 240 с.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1976. – Т. 2. – 670 с.
7. Фесюкова Л. Б. Воспитание сказкой / Л. Б. Фесюкова. – Харьков, 1998. – 252 с.

Малах О. В.*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Стаття містить відомості про доцільність використання різноманітних методик, що сприяють роботі вчителя-словесника з обдарованими учнями в навчальному процесі.

Сучасний педагог має організовувати навчання дітей таким чином, щоб максимально сприяти розвитку кожного учня. Така робота конче необхідна, оскільки не існує однакових людей, у кожного є індивідуальні особливості, що вирізняють його з-поміж інших. У зв'язку з цим, учителям варто більше уваги приділяти диференційованому навчанню, шукати різноманітні методичні підходи.

Особливої уваги потребує й робота з обдарованими учнями. Тому важливе завдання для вчителів – розпізнати обдарованість дітей, а також грамотно побудувати навчальний процес. Правильне розуміння педагогами сутності обдарованості надасть їм можливості звертати увагу на особливості своїх учнів, розвивати в них наявні здібності.

* © Малах О. В.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Кожна талановита дитина – індивідуальність, яка потребує особливого підходу. Такі особистості є великою цінністю суспільства, тому освіта обдарованих має виступати об'єктивним гарантом подальшого соціально-економічного й культурно-політичного розвитку країни. У зв'язку з цим, педагоги мають усвідомлювати свою відповідальність, працюючи з такими дітьми.

Зрозуміло, що кожен учень обдарований по-своєму. Відповідно, учителю варто навчитися допомагати таким дітям віднайти себе, правильно оцінити, обережно підтримувати їхнє вдосконалення. Тож розвиток творчої особистості – одне з найважливіших питань і завдань, які покликані розв'язувати всі ланки освіти.

Оскільки талановиті діти – це величезне загальнолюдське багатство, неоціненний національний статок, а сам факт їхнього існування гарантує людству гідне життя, то саме педагоги мають докласти максимальних зусиль, щоб таких учнів було якомога більше.

Уроки української мови і літератури, як і інші навчальні предмети, сприяють розвитку обдарованих дітей. Якщо вчителі-словесники виявили таких учнів, то їм варто в навчальній діяльності спиратися на диференційований підхід, що сприяє розширенню й поглибленню освітнього простору предмета. Разом із тим, варто зазначити про необхідність використання різних методик у роботі з талановитими школярами для кращого розкриття їхнього особистого потенціалу.

Проблема обдарованості стала об'єктом дослідження багатьох науковців, і серед них виділимо таких: В. Барко, Л. Виготський, Ю. Гильбух, А. Губенко, О. Зазимко, І. Зверева, Л. Коваль, А. Матюшкін, В. Моляко, А. Суценко, Б. Теплов, А. Тютюнников, Н. Шумакова та ін..

Мета статті – окреслення методичних підходів, доцільних у роботі з талановитими дітьми під час вивчення української мови і літератури.

Для виявлення здібних дітей і подальшої організації роботи з ними педагогу варто враховувати сукупність можливостей учня, що сприяє йому в досягненні високих результатів в одному або декількох видах діяльності. Розпізнавши такі види, учитель має грамотно окреслити методіку роботи з обдарованими школярами.

Працюючи на своїх уроках, учитель-словесник має допомогти учням реалізувати власну індивідуальність, організувати різноманітні види діяльності, забезпечити розширення інформованості з предметів гуманітарного циклу, використовуючи міжпредметні зв'язки.

І. Мартенс визначає такі головні умови ефективної організації роботи зі здібними учнями:

– відхід від форм і методів навчання, які гальмують розвиток дитини й не залишають місця вільному вибору видів

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

і методів її самостійної інтелектуально-творчої діяльності;

- заохочення будь-яких навчальних та творчих успіхів;
- активне запровадження гуманістичних моделей і технологій спілкування, навчання, виховання [2].

Такі умови може створювати й учитель української мови і літератури, готуючись до роботи з талановитими дітьми, адже ці діти постійно потребують розвитку творчого мислення, самостійності й активності в навчанні.

Обдаровані діти можуть легко впоратися з програмовим матеріалом, тому педагогу варто добирати таких додаткових завдань, які б, не перевантажуючи, допомагали інтелектуальному, творчому, особистісному розвитку учнів, надавали йому можливості виходити за межі предмета, що вивчається [1].

Учителі-словесники можуть скласти власну систему роботи з талановитими дітьми, де будуть ураховані їхні психофізіологічні особливості, відповідно до них підібрана методика, створені умови діяльності, як моральні, так і технічні. Звичайно, система роботи повинна мати мету, завдання, спиратися на принципи, керуватися напрямками, відповідними методичними підходами тощо.

Керуючись досвідом роботи з обдарованими дітьми, автор статті пропонує проводити діяльність за такими напрямками:

- На уроках – індивідуальна диференційована робота.
- Позакласна робота з предмета.
- Позакласна робота в межах предметних тижнів.
- Участь в олімпіадах.
- Участь у творчих конкурсах різного рівня.
- Використання методу проектів.
- Залучення до розробки тестових завдань.
- Підбір цікавого матеріалу з предмета з різних джерел.
- Створення стіннівок, плакатів.
- Складання віршів, пісень.
- Участь у театралізованих виставах.
- Складання портфоліо обдарованих дітей.

Щодо форм роботи зі здібними дітьми, то в Херсонському загальноосвітньому навчально-виховному комплексі № 48 Херсонської міської ради у процесі вивчення української мови і літератури використовуються такі:

- складання тематичних, творчих, індивідуальних завдань для поглиблення знань;
- консультації, інтелектуальні ігри, конкурси, конференції, олімпіади;
- зустрічі з майстрами, фахівцями, письменниками.

Така робота в сукупності буде сприяти не лише розвитку розумових, творчих здібностей, а й засобами слова, що важливо, формувати комунікативні здібності, а також критичність мислення, уміння аналізувати прочитане і висловлювати власну думку, складати зв'язні висловлювання, аналізувати вчинки героїв літературних творів, робити висновки та аргументовано

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

їх підтверджувати тощо.

Важливим у роботі з обдарованими учнями є організація їхньої індивідуальної діяльності, зокрема у вищевказаному навчальному закладі такою роботою є:

- підготовка учнів до олімпіад, конкурсів, вікторин;
- створення банку матеріалів підвищеного рівня складності;
- консультування батьків обдарованих дітей з питань розвитку.

У процесі вивчення української мови і літератури варто використовувати й групові форми організації навчальної діяльності, що підвищує пізнавальну активність школярів, надає можливості нести колективну відповідальність за результат.

Що до використання методів роботи з обдарованими учнями, то варто зазначити, що серед них мають переважати такі, що стимулюють самостійну роботу учнів, пошукову, дослідницьку та творчу діяльність [3]. Завдання мають бути спрямовані на поглиблене вивчення предмета, систематизацію, класифікацію матеріалу, перенесення знань у нові ситуації. Звичайно, найбільш ефективними в цьому є інтерактивні методи. Вони використовуються як під час індивідуальної роботи, так і під час групової. Важливим у такому процесі є наявність питань, пов'язаних із проблемністю, пошуком, дослідженням, вправ, що розвивають творчу уяву, образне мислення, спостережливість. На уроках мови має бути словникова робота, мовні ігри, а на уроках літератури – диспути, дебати, аналіз вчинків і поведінки героїв тощо.

До найпоширеніших інтерактивних методів, що використовують у своїй роботі вчителі, належать: «мозковий штурм», «мікрофон», робота в парах, групах, незакінчені речення, дискусія, рольові ігри, «карусель», «акваріум», «ажурна пилка», «займи позицію», аналіз ситуації. Можна перерахувати ще з десяток таких методів, але ми зупинимось й зауважимо, що недаремно ці методи такі популярні серед педагогів, зокрема і тих, хто викладає гуманітарні дисципліни, адже вони надають можливості дітям виконувати більший обсяг навчальних завдань з меншою витратою зусиль, сприяють кращому засвоєнню, стимулюють творчий потенціал, позитивно впливають на розвиток моральних якостей, а також підвищують мотивацію до вивчення предмета.

У роботі зі здібними дітьми учитель-словесник має використовувати й метод проектів, спрямований на формування в дітей нового досвіду в процесі планування й виконання завдань практично-життєвої спрямованості, що поступово ускладнюються. У процесі роботи учні можуть самостійно або за порадою вчителя обирати тему проекту, над якою вони будуть працювати; можуть виконувати його самостійно, або у складі мікрогрупи. Важливим у цій роботі є як процес підготовки проекту, так і його результат. Зокрема за результатами,

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

презентованими школярами (розкриття теми проекту, досягнення мети, грамотність і аргументованість висновків), педагог може змоделювати або збагнути процес роботи учнів над проектом. Адже в цій роботі завдання вчителя – координувати процес і консультувати за потреби учасників проекту. Якщо проект видався не зовсім вдалим, педагогу обов'язково треба зробити акцент на слабких сторонах, з метою їх подальшого врахування під час такої роботи.

Особливо важливою в системі розвитку талановитих дітей є самостійна робота, адже вона надає можливості кожному учню виконувати завдання в індивідуальному ритмі. До найпоширеніших видів самостійної роботи учнів належать: написання рефератів, творчих робіт, творів-мініатюр; складання діалогів, планів-конспектів до теми тощо. Така робота викликає інтерес до предмета, збуджує бажання до пошуку нової інформації, до розширення знань, до здобуття не лише програмового матеріалу, бо самостійно учень опрацьовує велику кількість літератури, аналізує її, знаходить нові дані, що «кличуть» його до нових пошуків.

Таким чином, працюючи з обдарованими дітьми під час вивчення української мови і літератури, учитель має грамотно вибудувати систему методичної роботи, яка б спонукала школяра до розкриття його талантів, до розвитку різних здібностей, можливо й тих, про які учень ще й сам не знає, до розширення наукової картини світу, до бажання краще й краще знати предмет, що вивчає.

Література:

1. Лебіга О. Науково-методична робота з обдарованою дитиною // Директор школи України. – 2009. – № 11. – С. 60.
2. Мартенс І. М. Робота зі здібними дітьми на уроках української мови та літератури [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/technol/6231/>
3. Неліпа С. Розвиток учнівських обдарувань // Завучу усе для роботи. – 2009. – № 4. – С. 2.

Мильнік С. В.*

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОЗВИТКУ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті розглядається питання створення ІПР для компетентного навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній школі.

Конституція України у ст. 53 гарантує всім громадянам право на освіту. Закон України «Про охорону дитинства» у ст. 26 «Захист прав дітей-інвалідів та дітей із вадами розумового та

* © Мильнік С. В.